



## Signaleren van de complexe problematiek van kinderen en jongeren die te maken hebben met geweld thuis



Kinderen en jongeren met vroegkinderlijk (chronisch) trauma en ernstige hechtingsproblematiek hebben in verschillende fasen van hun leven te maken met geweld. Afhankelijk van de leeftijdsfase ziet dat geweld er anders uit. Wanneer problematiek niet goed wordt geduid, en er geen adequate hulp wordt ingezet, kan de situatie verder escaleren. De problematiek wordt complexer. Hoe eerder er gespecialiseerde hulp is, hoe beter.

Je ziet iets pas als je weet waar je naar moet kijken. Wees bereid om écht te kijken en heb het lef om te handelen!

### Waar kan ik op letten?

#### Gezin



Het gedrag en de problematiek van het kind kun je niet los zien van de context waarin het kind opgroeit. Vaak spelen er onderliggende problemen bij ouders, denk aan: psychiatrie, verslaving, armoede, relatieproblemen, trauma en geweld.

Help de ouders en het hele gezin. Kijk naar de gezinsfactoren: deze zijn voorspellend voor de ontwikkeling van het kind. Anders is het kind uiteindelijk de dupe.

#### Peuters en kleuters



- ▶ Huiselijk geweld (mishandeling/verwaarlozing/misbruik) begint vroeg, vaak al bij baby's en peuters
- ▶ Slechte en onveilige ouder-kind relaties en hechtingsproblematiek:
  - Afstandelijk gedrag van ouders naar kind en/of afgewisseld met extra aanhalen
  - Kind dat zo maar bij anderen op schoot zit, of niet of nauwelijks reageert als de ouder het kind ophaalt

Veel kinderen krijgen hulp in een vroeg stadium, maar de hulp sluit niet altijd aan bij de complexe gezinsproblematiek. Zo worden slechts de kindfactoren aangepakt i.p.v. de gezinsdynamiek en is de hulp daarom vaak te licht.

#### Schoolkinderen



- ▶ Gepest worden: agressief of terugtrek gedrag
- ▶ Afwijkend gedrag en verminderde prestaties op school
- ▶ Problemen in contact met leeftijdsgenoten: buitensluiting, ruzie
- ▶ Afwijkende hygiëne: slechte verzorging, geen lunch mee
- ▶ Moeilijk om ouders te spreken bij oudergesprekken of op het schoolplein

Kinderen ontwikkelen bepaalde overlevingsmechanismen. In de hulpverlening wordt vaak gefocust op de gedragsproblematiek, maar de onderliggende problematiek wordt vaak niet voldoende behandeld.

#### Pubers en adolescenten



- ▶ Invloeden van de sociale omgeving: verkeerde vriendjes en netwerken
- ▶ Risico op (seksuele) grensoverschrijding, uitbuiting, andere vormen van (seksueel) geweld in contacten en relaties, middelengebruik
- ▶ Agressie en ernstige gedragsproblemen
- ▶ Verzuim en veel schoolwisselingen
- ▶ Ervaren van angstgevoelens en/of depressieve klachten met suïcidale uitingen

Te lang *stepped care* interventies, in plaats van *matched care*. Beter luisteren en meer vragen stellen (ook expliciet over seksueel geweld), is wat jongeren nodig hebben. Zij laten vaak subtiel doorschemeren, dat het niet goed gaat.

... goed kijken is niet eenvoudig!

### Wat kan ik doen?

1. Maak contact met het kind en laat het kind niet los
2. Zoek de samenwerking met school, ouders en hulpverleners
3. Spelen de zorgen nog? Wil je overleggen?

#### Neem contact op met:

- Veilig Thuis: 0800 2000
- Centrum Seksueel Geweld: 0800 0188
- Gespecialiseerde jeugdhulpinstellingen
  - ▶ Level: 088 054 7001
  - ▶ Fier: 088 20 80 000
  - ▶ Sterk Huis: 013 543 30 73



## Behandeling van kinderen en jongeren met vroegkinderlijk trauma en ernstige hechtingsproblematiek | Een alternatief voor geslotenheid

Kinderen en jongeren met vroegkinderlijk (chronisch) trauma en ernstige hechtingsproblematiek hebben al op jonge leeftijd veel meegemaakt. Zij zijn geraakt in hun leven, hebben geen vertrouwen meer in zichzelf en in de wereld en vertonen pijngedrag (coping). Er is vaak sprake van een uitgebreide hulpverleningsgeschiedenis. Zij krijgen te maken met meerdere doorplaatsingen. Soms is als ultieme maatregel gekozen voor plaatsing in een gesloten instelling. Hoe kunnen we dit voorkomen? Hoe zorgen we voor passende zorg voor hen én het gezin?



**Jij doet er toe, wij zijn er voor je, luisteren naar je, jij besluit mee, we blijven in contact, je kunt weer terugkomen.**

### Pijngedrag

suïcidepogingen | agressie | weglopen van huis of instelling | herhaaldelijk in foute netwerken belanden / wisselende relaties om de leegte op te vullen | risico's/ grensoverschrijdingen in seksueel contact ervaren of aangaan | criminele activiteiten | grenzen opzoeken in contacten | hulpverlening: kwetsen, afwijzen/aantrekken, gevoeligheden zoeken, uitspelen, niet aan afspraken houden | groepsgenoten meenemen in het opzoeken van grenzen

## Een integrale aanpak gebaseerd op relationele veiligheid

### Veiligheid

- ▶ De relatie is de sleutel tot herstel: dat vraagt specialisme
- ▶ Een open instelling: relationeel begrenzen
- ▶ Fysiek, emotioneel, pedagogisch (veilig, warm, ontwikkelingsklimaat)
- ▶ Een infrastructuur die veilig voelt en is voor professionals
- ▶ Samenwerkingsafspraken met politie en OM

### Behandeling

- ▶ Gespecialiseerde behandeling: (trauma)behandeling (jeugdzorg + (jeugd)GGZ) en systeemtherapie onder 1 dak én andere specialistische zorg (zoals verslavingszorg, specifieke doelgroepen) beschikbaar
- ▶ Expertise op geweld in afhankelijkheidsrelaties, onder andere mensenhandel
- ▶ Zorgen voor volwaardig onderwijs – normale schoolcarrière
- ▶ Gegarandeerde participatie: sport, kunst, cultuur, werk

### Gespecialiseerde professionals

- ▶ Kalm brein: (h)erkennen van (pijn)gedrag en de betekenis ervan, deskundig vertragen (niet adhoc) en verdragen (van terugval), effectieve interventies
- ▶ Traumasensitief, de-escalerend, beschikbaar blijvend
- ▶ Proactief, op basis van kennis werken i.p.v reactief
- ▶ Deskundigheid en ervaring m.b.t. trauma, hechting, ontwikkeling
- ▶ Focus op toekomstperspectief van jongere
- ▶ Ouders zijn belangrijke cliënten en samenwerkingspartners
- ▶ Investing in en versterking van netwerk

### Infrastructuur

- ▶ Traumainformed care in een cultuur- en gendersensitieve organisatie
- ▶ Sekse- of genderspecifieke groepen
- ▶ Continuïteit in teams – weinig verloop – boeien en binden
- ▶ Structurele ondersteuning team, intervisie, supervisie, teambuilding
- ▶ Mogelijkheden tot 1-1 begeleiding
- ▶ Specifieke deskundigheidsbevordering
- ▶ Integrale aanpak /Matched care
- ▶ Kleine groepen
- ▶ Afstemming met (gesloten) jeugdzorg / thuis m.b.t. hybride zorg: op- en afschaling = je kunt weer terugkomen

### Specifieke ondersteuning en expertise

- ▶ Carrouselcommissie: in- en extern team van specialisten. Vanaf de start een gedegen probleemanalyse en een plan op maat i.s.m. cliënt en netwerk
- ▶ Blijvende monitoring, extra inzet bij dreigende uitplaatsing/ incidenten
- ▶ Extra ondersteuning bij escalaties
- ▶ Lessen vorige behandeling meenemen
- ▶ Teamcoaching on the job (zie gespecialiseerde professionals)
- ▶ Teamcoaching m.b.t. overdracht en tegenoverdracht, reflectie op eigen patronen en reacties